

MIRÓ, og hans særlige billeddedigte

Det afgørende er at komme ind bag tingenes fysiske udtryk for at nå poesien og drømmene. Joan Miró (1893-1983).
Miro kan snart ses på Arken.

Af Ove Bjørn

Joan Mirós første rejse til Paris i marts 1920 markerer et vendepunkt i hans kunstneriske bane. Indtil da arbejder han loyalt om end personligt indenfor de genrer, der var afstukket af Cezanne, Fauvisterne, Kubisterne, Dadaisterne mfl. Selv om han beundrer deres dristighed og deres værker, er hans egen tilgang til maleriet altid meget personlig med fødderne solidt plantet i den catalonske hverdag, hvor han var født og levede sin ungdom.

Den catalonske virkelighed

Som han selv under et ophold i Paris ud-

trykker det, lykkes det ham at gøre sig fri af de synlige former, som den catalonske natur og hverdag manifesterer sig i. Deres reelle egenart har ikke noget at gøre med den ydre virkelighed, der blot er en reference. Det afgørende er at komme ind bag ved de fysiske udtryk for at nå poesien og drømmene. Miró tror på materialets iboende kraft, der får kunsten og værkerne til at spire, når blot kunstneren er lydhør. Han opfatter alt i verden som levende og dele af en stor organisk helhed i en konstant forvandling. Med hans egne ord, så arbejder jeg 'som gartner'. Helt i tråd med hvad hans noget ældre kollega Poul Klee i München havde proklameret, nemlig at en kunstner ikke kan

planlægge sit værk, han må lade det gro.

Miró tilbringer efter sit fyldte 27. år lange perioder i Paris, der i århundredets begyndelse er som en smeltedigel for talenter fra alle egne af kontinentet, og genier som André Breton, Pablo Picasso, René Magritte, Jean Arp og Max Ernst er et inspirerende og udfordrende miljø. Men fødeegnen syd for Barcelona med gården 'Montrouig' og øen Mallorca er for altid hans rette element. Disse egne er i hans unge år præget af voldsomme politiske og militære begivenheder, og som catalaner må han tage parti mod Franco; han forlader sit land, slår sig ned i Paris og agiterer derfra mod tyrannen bl.a. ved sine plakater.

Joan Miró, Kvinde fugl I, 1964, Fondation Marguerite et Aimé Maeght, Saint-Paul

Opgør med en guitar

Hans maleri 'Bondegården' står på mange måder som skelsættende og som et vidnesbyrd, en syntese over ungdommens periode. I maleriet findes en myriade af hverdagens ting og dyr samt planter, og under det store eukalyptustræ indgår det hele i en slags landlig fest. Der er skarp sol, der er ingen skygger, der er ingen kamp mellem lys mørke, der er ingen konflikt mellem godt og ondt - hver og et har elementerne deres faste plads i et sluttet kredsløb, om end frigjort fra den vanlige relation gennem en næsten poetisk forvandling.

Nogle måneder efter, at Joan Miró har færdiggjort det skelsættende maleri, skriver

han i juli 1922 til en ven i Paris: 'Jeg er sikker på, at vi - de unge, som har det held at være født efter Picasso - har et mål af allerstørste betydning. Vi lever i en frugtbar tid og med et stort personligt ansvar'. I en anden kontekst udtrykker han det mere konkret, nemlig, at hans generation skal prise sig lykkelig ved at have den kubistiske guitar som afsæt; dens tid er godt nok omme, men i respekt og ærefuldhed for den må de videre. Og den videre bane bliver med surrealismen, hvis manifest han underskriver i 1924.

Hans tilgang er, at han selv og mennesket til alle tider er en del af naturen, derfor skal kunstneren i sit arbejde lade denne ubevidste relation komme frem, dog under

kontrol af logik og fornuft. Livet igennem er hans eget afsæt dels den catalonske folks sjæls umage blanding af det visionære og det jordbundne, dels skismaet mellem den internationale avantgarde og hans catalonske egenart. Hans nye værker, en slags drømebilleder, kan karakteriseres som dokumentationer over sindets tilstande, og de foregriber vel næsten Pollacks action paintings fra 50'erne. I 1924 laver han 'Den pløjede mark', en videreudvikling af bondegården, men nu i et klart surrealistisk formsprog. André Breton siger om Mirós maleri, at surrealismen derved skylder ham den fineste anerkendelse.

Det catalanske folk udgør fortsat en »

1

2

3

4

Miro på Arken

23. januar - 30. maj 2010
MIRÓ - Kunstens gartner.

ARKENs udstilling fokuserer på de sidste 20 år af Mirós liv, hvor han i stigende grad eksperimenterede med skulpturmediet. Vi introduceres til kunstnerens forunderlige univers gennem maleri, skulptur og tegning. Alle værker er udlånt af Fondation Maeght i Saint-Paul-de-Vence, Sydfrankrig, som har en enestående Miró-samling.

1. Joan Miró, *Personage*, 1967, Fondation Marguerite et Aimé Maeght, Saint-Paul

2. Joan Miró, *En fugls kærtegn*, 1967, Fondation Marguerite et Aimé Maeght, Saint-Paul

3. Joan Miró, *Kvinde og fugl*, 1973, Fondation Marguerite et Aimé Maeght, Saint-Paul

4. Joan Miró, *Dagen fødes I-III*, 1964, Fondation Marguerite et Aimé Maeght, Saint-Paul

» vigtig motivkreds, og i den næsten nonfigurative værkserie 'Hovedet af en catalansk bonde' indlægger han en genkendelig frygisk hue som frihedssymbol – en kommentar til ufreden i sit eget land.

Maleriet er dødt

En stor del af 1930'erne er krisetid for Miró, og han erklærer til og med, at 'maleriet er dødt', hvorfor han erstatter lærred, pensel og olie med sandpapir, træ, saks og lim. Objektfigurer og collager ser dagens lys, som eksempelvis 'Reb og mand' fra 1935, hvor han indlægger et fysik reb. Værket

peger bagud mod Degas 'Lille danserinde' fra 1881 – eller endnu længere tilbage til de primitive kulturers værker - og fremad mod Rauschenbergs 'combines' en generation senere. Miró er en del af den tradition, hvor kunstnere søger at forbinde kunstens ophøjede parnas med den trivielle hverdag.

Maleriet genopstår dog som hans væsentligste udtryksmiddel, ofte i form af de særlige billeddigte, hvor han underfundigt leger med ord og elementer, men altid i et surrealistisk paradigme. I billedet 'Stilleben med en gammel sko' fra 1937 er elementerne dagligdags ting som en flaske, et

brød, et æble, en gaffel og en sko. Ved brug af næsten psykedeliske farvetoner og liner omdanner Miró disse tings ydre fremtræden til et psykotisk drama. Selv siger han om værket, at det var hans svar på Picassos 'Guernica' fra samme år, nemlig en henvisning til bombardementet af en uskyldig og forsvarsløs spansk civilbefolkning.

Ting har liv

Et nyt skæringspunkt i Miro's karriere og kunstneriske udvikling er året 1956, hvor hans atelier på Mallorca står færdigt. Han får nu god rum til at arbejde inden for mange

genrer og til at opbevare sine værker og alle de genstande, han holder af og henter inspiration fra. Den 63-åriges møde med det samlede livsværk bliver inspirerende og tankevækkende. Maleren folder sig nu for alvor ud som skulptør sideløbende med maleri, tegning, grafik, keramik og tekstilkunst.

Miró kaster sig over de rumlige værker, tredimensionelle skulpturer, ved at bruge slidte redskaber, træstykker, sten, som han samler op under sine vandreture i omegnen. Ofte forvandler han genstandene og deres betydning: Et æsels stråhat bliver til ansigtet på en skulptur; en gammel slagte-

blok danner benene på en pudsigt person; et strygebræt eller sædet fra et wc opfattes som maven på en sær skabning. Når vi ser på skulpturen kan vi opløse den i enkeltdele eller se den samlet som ét fantasivæsen. Ligesom Miró kan vi både se den oprindelige tings funktion og åbne os for andre betydninger og muligheder.

Tingene appellerer til ham, og selv siger han det på den måde, at det er, som om en magnetisk kraft tvinger ham til at samle en genstand op. Han sanser, at tingenes ydre statiske form dækker over en indre bevægelse, en forandring. Modsat mennesker,

hvis ydre fysiske bevægelser oftest dækker over en indre passiv stilstand. Når så umage ting kombineres, er det også for at skabe en slags chokeffekt hos beskueren, der skal mobilisere alle sanser for at opleve det nye univers – 'Jeg opfinder det ikke. Det er der!' ■